

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:
dr. BALOGHY ERNŐ.

Kiadótulajdonos:
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEKET
és nyilttéri közleményeket a kiadóhivatal vesz fel.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN.

Zombor város iskolaszükséglete.

III.

Miután két cikkemben kifejtettem nézetemet arra nézve, hogy Zombor városának felvirágzásához milyen iskolák felállítására volna szükség, jelen soraimban az említett iskolák felállításának kivihetőségéről akarok szólni.

Aki az említett két cikket elolvasta, azt bizonyára sikerült meggyőzőnöm arról, hogy mennyire üdvös volna Zombor városára, ha polgári, ipari és földműves iskolát kapna, mert városunk minden néprétege csak nyerne, városunk általános fellendülése járna vele. Ámde új iskolák létesítéséhez mindenek előtt pénz kell, mert az bizony igaz, hogy semmiből semmi sem lesz, iskolákat felállítani és fenntartani pénz nélkül nem lehet. De meg vagyok győződve, hogy ha a város intéző urai, belátván elmaradottságunkat, kellő jóakarattal kezükbe veszik a népfelmelelés, az iparfejlesztés fontos ügyét, az esetleges akadályokat le fogják győzni. És ezt annál inkább hiszem, mert fáradozásukban az államnak messzemenő támogatására is számíthatnak.

Ha ugyanis az 1902-ben kiadott miniszteri jelentésnek ide vonatkozó adatait vizsgáljuk — újabb jelentés nem jutott kezemhez — azt találjuk, hogy 1901. végéig Magyarországon 40 fű ipari szakiskola és szaktanfolyam működött és ezek közül 33-at tisztán az állam tartott fenn, 4-et segélyezett és csak 3 volt állami támogatás nélkül. A földműves iskolákra nézve nem találtam adatokat az említett jelentésben, de tudomásom szerint az egész országban 10—15 ilyen iskola van, amelyek szintén csaknem kizárólag állami kezelésben vannak. De azon ne is csodálkozunk, hogy ezen két iskolafajt csaknem kivétel nélkül az állam létesítette és tartja fenn, úgy van ez a külföldön is. Csak a legfejlettebb iparral bíró Angliában nem gondoskodik most már ipariskolák felállításával az állam, bizonyára azért nem, mert ott az iparnak állami támogatásra már nincs szüksége; ellenben minden állam igyekszik a maga államfenntartó osztályait kellő iskolákkal ellátni. A mi államfenntartó osztályaink első sorban a földműves osztály s igen kívánatos, hogy második az ipari

osztály legyen. Ezért van az, hogy államunk erősen érzi azt az erkölcsi kötelességet, hogy ezen két osztály képzésére maga állítson iskolákat, egyrészt azért, hogy a földművelésnek szakszerűbb üzését elősegítse és az eddig teljesen elhanyagolt ipart fellendítse, de másrészt azért is, mert ismeri városaink zilált pénzügyi helyzetét, amelyek magukra hagyva ilyen iskolák felállítására nem képesek és azért nem is vállalkoznak. Inkább azon kell csodálkozunk, hogy széles nagy Magyarországon ily elenyésző csekély számmal vannak a földműves iskolák, mintha bizony a földművelés ügye a célszerűség és avatottság legnagyobb mértékével dicsekedhetnék és nem megfordítva, mint ezt számtalanszor halljuk s mindnyájan tudjuk. Avagy elégséges-e az, ha a földműves évtizedeken át mást nem tanul, mint amit az apjától lát! Hát az iparfejlesztés körül megtette-e az állam kötelességét, ha 400 helyett 40 ipariskolát állított fel, jóllehet iparunk még bölcsőjében ringatózik? Nyilvánvaló ebből, hogy ezen két iskolafajt illetőleg az államtól még sokat kell várunk s

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Március elején.

Oh jöjj kikeletnek enyhe idője
És üzd el a vad tél zord szigorát,
Derűdnek azúrja hintse a földre
A víg öröm életadó mosolyát!
Elolvad a hó már
A róna mezőin
S immár csak a bérecek oromja fehér
S bár búvik a nap az
Ég szürke redőin,
Már olykor enyelgni a földre letér.
S bár néma az erdő,
Nem zeng a madárdal
S nem önt fakadó rügy a szívbe reményt
S ezer meg ezernyi
Szép tarka virággal
Nem árad a rét üde bája elénk:
De lágy fuvalom
Suhán át a határon,

Suttogva deríti föl a szíveket:

Megváltani téged
Ó téli bús álom
Jön az ébredés, jön az új kikelet.
Jöjj hát kikeletnek enyhe idője
És üzd el a vad tél zord szigorát,
Derűdnek azúrja hintse a földre
A víg öröm életadó mosolyát!

Dr. Radvány Ferenc.

A dervis és az őrmester.

(Humoreszk.)

Irta: Tranger Károly.

Egy alkalommal az orosz cár és a török szultán találkoztak s kedélyesen elszórakoztak. Egyszerre a szultán így szólt:

— Elismerem, hogy katonáid bátrak a ceatában, csak az a baj, hogy igen ostobák. Fogadjunk, hogy egy török dervis bölcsőbb.

Ezen a cár bosszankodott s meg is mondta katonáinak a szultán állítását. Erre előlépett egy öreg őrmester és szólt:

— A szultán téved. Én készen vagyok bebizonyítani, hogy minden dervist felülmulok bölcseségben.

A cár miután egy kissé gondolkozott, megszólalt:

— Tehát gondold, hogy a fogadást megnyerem?

— Fejemet teszem a téthez, bölcsőbb vagyok a dervisnél.

Miután a cár látta, hogy az őrmester úgy ragaszkodik bölcseségéhez, elfogadta a szultán ajánlatát. Egy termet határoztak meg, ahol majd a dervis és őrmester megjelennek s vitatkoznak majd, hogy megmutassák ki a bölcsőbb, bár egyik sem tudta a másik nyelvét. A cár és a szultán egy karzaton foglaltak helyet s érdeklődéssel várták a vitatkozás eredményét. Két szembe fekvő ajtón lépett be egyszerre a két küzdő, az uralkodókat mélyen üdvözölve fel alá járkáltak s pedig úgy, hogy az egyik fel, a másik lefelé ment.

Végre a dervis a terem közepén megállott, végig nézett az őrmesteren, miközben karját felemelve mutatoujjával az égre mutatott s folyvást föl nézve.

városunknak, vagy bármely más városnak is ily irányú kérését a legnagyobb előzékenységgel fogja és kell is támogatnia.

De nézetem szerint ugyanily jóakarattal fogja a magas kormány támogatni a polgári iskola felállításának kérdését is, mert a fentemlített miniszteri jelentés adatai szerint az akkor fennállott 113 fű polgári iskolából 57-et vagyis a felét maga az állam állította és tartotta fenn.

Azonban nem kecsegtetem magamat azzal, hogy ezen nagyobb méretű beruházásokat tisztán az állam fogja magára vállalni a város hozzájárulása nélkül. Részletekbe mennem egyáltalában nem lehet, de arra mégis rá akarok mutatni, hogy ha a város a régi kasszánya egy részét az új iskolák céljaira átalakítva felajánlhatná a magas kormányának, ezzel bemutatná áldozatra való készségét és egy nagy akadályt gördítene az utból. A város hivatkozhatnék arra is, hogy kereskedelmi iskolát tart már fenn, oly iskolát, amely első sorban nem is a város érdeke — mert a tanulóknak alig 20—25%-a helybeli illetőségű — hanem inkább megyei érdek. De talán a gazdasági egyesület is tehetne e kérdésben valamit. Hát az a pénzforrás, amelyből a kulturpalota fog létesülni, nem volna-e igénybe vehető ezen célokra is, mert szerény nézetem szerint az alsóbb néprétegek felemelése nem kisebb közérdek a kulturpalotánál.

A felhozott okok alapján az a szerény meggyőződés, hogy ha Zombor városa ezen iskolákat kérő memorandumában fel fogja tárnai a magas kormány előtt pénzügyi helyzetének ziláltságát, de e mellett a tőle telhető áldozat

tok meghozatalát felajánlja, akkor kérés nem maradhat meghallgatás nélkül. S ezzel ezen — városunk jövőjét mélyen érintő kérdést újból figyelmébe ajánlom tisztelt városatyáinknak.

R. A.

Gromon Dezső kitüntetése.

Bennünket bácskaikat sokszorosan érdekel és örömmel tölt el az a hír, hogy Gromon Dezső v. b. titkos tanácsos, államtitkár az első osztályú vaskoronarenddel lett kitüntetve Öfelsége által. Gromon Dezső, a ki egykor e város, valamint e megye főispánja volt, egyike ma is a legnépszerűbb férfiaknak, kinek itteni működése örök időkre a legszebb emléket képezi minden bácskainak. Örömmel üdvözlí őt ez alkalommal az egész Bácska, a hol annyi a jó barátja és tisztelője, mert minden bácskainak jóságos támogatója. Mint Bácsmegeye és Zombor város főispánja, kapta már a szent István rend kiskeresztjét, majd utóbb 1890-ben vaskorona rend II. osztályát, 1894-ben v. b. titkos tanácsos lett, majd 1896-ban a Ferenc József-rend nagykeresztjével lett kitüntetve. Most ezeket újabb kitüntetéssel toldott meg a koronás király és dokumentálta azzal királyi bizalmát a trón hűséges fia iránt. — Gromon Dezsőt kitüntetése alkalmával minden oldalról melegen üdvözlik és részt vesz az örömben az egész ország társadalma, miután neve és egyénisége mindenütt általános közbecsülésnek örvend. A sok üdvözlés között bizonyára a legszívöböl fakadóbb az lesz, melyet mi földijeik küldünk neki, midőn azt kívánjuk, hogy a királyi bizalom eme újabb megnyilatkozása új erővel és lelkesedéssel töltse őt el fényes állásában, a haza jóvoltáért és a mi büszkeségünkre!

Közigazgatási bizottsági ülés a vármegyénél.

Bács-Bodrog megye közigazgatási bizottsága Latinovits Pál főispán elnöke alatt tegnap tartotta március havi ülését. Ezen

Erre az örmester is megállott, felemelte karját, majd föl, majd le mutatott, végre pedig megfenyegette öklével a dervist. A dervis elesodálkozott s ezután zavarba jött, gondolkodva járt ismét fel s alá. Hirtelen, mintha új ötlete támadt volna, megállt s mutatónújját az örmester orrához tartá. Az örmester dühbe jött s két ujját tartott a dervis elé. Ez ismét elesodálkozott, vérvörös lett s mélyen meghajtva magát elhagyta a termet. Az örmester azonban elégedetten dörzsölte kezeit. A küzdelem evvel véget ért. Mindkettőjüket az uralkodókhoz vezették. A dervis törökül így szólt a szultánhoz:

— Nem bírok evvel az örmesterrel. Mindene van felelete.

— S mit kérdeztél tőle?

— Az égre mutattam, a kérdés elég világos volt: Allah teremtette a mennyet. De a moszkvai fel is, le is, majd karjával kört írt le s körös körét mutatott, evvel azt akarta mondani: Nemcsak a mennyet, hanem a földet s mindent ami van Allah teremtett. Ez ellen nem tehettem ellenvetést, neki igaz volt. Azután egy ujját tartottam eléje, evvel azt akarván mondani, hogy: Allah az embert

is teremtette. A moszkvai rögtön két ujját tartott elem, amivel azt bizonyította, hogy: Nem egy, hanem két embert teremtett Allah! S ez ellen sem lehetett kifogásom. Igaza volt! Allah ennek gjaurnak nagy bölcseséget adott s elismerem, hogy én vagyok a legyözött. Azután az örmester lépett elő s mondá a cárhoz:

— A dervis számár.

— Mit kérdeztél? — kérdé a cár.

Az örmester így beszélt el:

— Először a nyomorult az égre mutatott. Evvel azt akarta mondani, hogy engem az égre fog röpiteni. De én föl is, le is mutattam s az öklömet forgattam, amiből az rögtön megértette, hogy én őt nemcsak a levegőbe fogom röpiteni, hanem a földhöz vetni s öklömmel jól eltángálni, hogy értelme legyen a dolognak. Erre elnémult, de egyszerre szemtelenül az ujját az orrom alá bökte, ami a legnagyobb sértés. De én megvetőleg s dühösen két ujját mutattam neki s evvel megelégedett. Főlséges uram a fogadást megnyerte.

ülésen megjelentek következő tagjai a bizottságnak: Karácson Gyula kir. tanácsos alispán, Vojnits István főjegyző, dr. Mikosevits Kanut főttgyész, Frank Mihály dr. h. árvaszéki elnök, dr. Pávlovits Simon kir. tanácsos főorvos, Popp György kir. tanácsos pénzügyigazgató, Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő, Sztankovits György kir. főmérnök, Kerekes János kir. ügyész, Rác György közigazgatási előadó, Fernbach Károly közig. biz. tag.

Az ülést elnöklő főispán 9 órakor nyitotta meg. Elsősorban is Vojnits István főjegyző olvasta fel az évi jelentést, melyet lapunk jövő számában teljes terjedelmében le fogunk közölni. Következtek ezután az egyes előadók:

Tanügy.

Gräff Nikáz kir. tanfelügyelő jelentette, hogy a múlt hóban Bácsföldvár és Péterréve községekben látogatta meg az iskolákat. Az eredmény kielégítő volt.

Közegészségügy.

Dr. Pávlovits Simon kir. tanácsos megyei főorvos jelentette, hogy a vármegye területén a közegészségügyi viszonyok eléggé kielégítőek voltak. A kórmozgalom azonban valamivel élénkebb volt, minek oka a kedvezőtlen időjárás. A ragályos kórok közül a hagymáz 9 községben mutatkozott. Megbetegedett összesen 66 egyén, ebből meggyógyult 44, meghalt 5. Roncsoló toroklob szintén 9 községben pusztított. Megbetegedett 21 gyermek, meghalt 5, meggyógyult 13, beteg 3. Vörheny 11 községben uralkodott. Beteg volt 169, meggyógyult 98, meghalt 32, beteg 39. Kanyaró 6 községben volt. Megbetegedett 130, meghalt 1, ápolás alatt maradt 27. Hökburut egy községben uralkodott 15 esetben 1 halálozással. Trachomás egyén volt 8550, ebből 7490 valódi és 1060 trachomagyanus. Áthelyeztetett továbbá az ujsóvi gyógyszerterár Osóvéra.

Középítészet.

Sztankovits György kir. főmérnök, az államépítészeti hivatal főnöke jelentette, hogy a megyei közutak állapota kielégítő, csak a hosszantartó esőzésektől szenvedtek sokat. A kavicsszállítás folyamatosan van. Az általános munkák az időjárás miatt szüneteltek s csak az utfenntartási munkálatok fogamatossítottak.

Köszadók.

Popp György kir. tanácsos pénzügyigazgató jelentette, hogy a múlt hóban a vármegye területén a köszadók állása a következő volt: Egyenes adóban befizettetett 1.526.536 kor. 43 fil., hadmentességi díjban 6293 kor. 33 fil., bélyeg és jogilletékben 313.518 kor. 51 fil., fogyasztási és italadóban 132.414 kor. 71 fil., tanítói nyugdíjban 22.348 kor. 13 fil., betegápolási pótdobban 42.563 kor. 04 fil.

Ügyészség.

Kerekes János zombori kir. ügyész jelentette, hogy az ügyészség fogházában a rend, fegyelem és tisztaság kifogástalan, szökés nem fordult elő. Az élelmezés jó. A múlt hóban 45 letartóztatott volt és pedig jogérvényesen elítelt 34, felebbezés alatt álló 3, vizsgálati fogoly 8. A havi zárnap csökkenést mutatott. A hódsági, kulai és apatini járásbírószági fogházakban a rend, tisztaság és fegyelem kifogástalan volt.

Árvallgyek.

Dr. Frank Mihály h. árvaszéki elnök jelentette, hogy a megyei árvaszéknél a múlt hónapban oly nehézségek, akadályok avagy összettközések nem fordultak elő, amelyek a közigazgatási bizottság intézkedését igényelték volna.

Uj községneveink.

Az országos törzskönyvbizottság által Bács Bodrog vármegye községeinek névrendezése tárgyában kiadott lajstromot lapunk egyik multkori számában már közöltük. A megyei helységnevek rendezése, mint azt a közölt névsor mutatja, ez uttal még nem történt meg olyképp, hogy az minden igényt kielégíthetne. A megállapított névjegyzék ugyanis több szempontból kifogás alá esik.

Mindenekelőtt a magyarosítás nem bajtatott végre a helységnevek egész vonalán. Az idegen hangzású helynevek egyrésze megmagyarosított, nagyrésze azonban a régi maradt.

Az okmányilag kimutatható történeti nevek közül csak néhány lön visszaállítva.

Néhány helység rosszul hangzó, önkényes vagy jelentőség nélküli új nevet kapott.

Eme hibákkal szemben a törzskönyvbizottság javára egyedül csak azt irhatjuk, hogy az ősi helyneveket, amelyek már a középkorban is szerepelnek, nem bolygatta meg. Így megmaradtak a következő ősi helynevek: Zenta, Doroszló, Monostorszeg, Szond, Madaras, Bajmok, Katymár, Réms, Baracska, Bátorostor, Béreg, Borsód, Csávoly, Gara, Bogyán, Vajsza, Keresztur, Torza, Földvár, Becse, Káty, Titel, Bajsa, Csantavér, Hegyes, Pacsér, Begecs, Kiszács, Kér, Piros, Futak, Martonos, Mohol, Kanizsa, Csonopla, Csurog.

A történeti nevek közül a következők lettek visszaállítva: Szond, Bokod, Dávod, Hercegszántó, Bökény, Parrag, Palona, Péterréve, Kölpény és Boldogasszonyfalva.

Az idegen hangzású és jobbára csak a török hódoltság idején keletkezett helységnevek közül nem magyarosítottak meg a következők: Szatapár, Szivac, Nemesmilitics, Rácmilitics, Kula, Cservenka, Kucura, Verbász, Palánka, Turja, Topolya, Omorovica, Ada, Bezdán és Zsablya. Ez mindenesetre nagy hiba.

Ép ily hibás eljárás, hogy a történeti nevek közül némelyek bár visszaállíthatók lettek volna, mégis azoknak elszlávosított alakja hagyatott meg. Ilyenek: Apatin, Boróc, Bajsa és Sövé.

Az idegen hangzású, de nem történeti nevek közül a következők nyertek magyaros jelleget: Bresztovác (Szilberek), Kupuszina (Bácskertes), Priglevica-Szentiván (Bácsszentiván), Jankovác (Jánosbalma), Mateovics (Mátételke), Rigyica (Regőce), Filipova (Szentfülöp), Karavnkova (Bácsordas), Lality (Liliomos), Pivnica (Pincéd), Veprovác (Vepród), Bácsnovoszelló (Bácsujlak), Tovarisoa (Bács-tóváros), Gardinovec (Dunagárdony), Lok (Sajkáslak), Vilova (Tündéres), Deszpot-Szentiván (Urszentiván), Járek (Jármos), Petrovác (Petrőc), Kernyaja (Kerény), Sztanisics (Őrszállás), Mosorin (Mozsor), Déronya (Dernye).

A történeti nevek közül hibásan, illetőleg nem az eredeti régi névnek megfelelőleg nyertek magyaros nevet a következő községeink: Gombos, Regőce, Csátalja, Dunagálos, Petrőc, Gádor, Sajkásgyörgye és Szépliget. — Gombos táján t. i. a mohácsi vész előtt Boldogasszony-telek, Regőce helyén Rég-Szt. Márton, Csátalja helyén Szent-Péter, Dunagálos helyén Galozsán, Petrőc helyén Szent-péter, Gádor helyén Kakot, Sajkásgyörgye helyén Almás Szent György és Szépliget helyén Kis- és Nagy-Dobra nevű helységek léteztek.

Egészen önkényes és furcsán hangzó új nevek a következők: Bács-tóváros (Tovari-

sova), Liliomos (Lality), Paripás (Parabuty), Jármos (Járek), Tündéres (Vilova), Csátalja Dernye (Déronya), Vepród (Veprovác), Boróc (Obrovac), Kerény (Kernyaja).

A történeti nevek közül úgy látszik tisztán tulbuzgalomból és tévedésből nyert két helység magyar nevet u. m. Parabuty (Paripás) és Gajdobra (Szépliget). Ezek t. i. ép úgy meghagyandók lettek volna ősiség alapján, mint Zenta, Titel, Futak stb.

A fentebbiekben elsorolt bibák azonban idővel még pótolhatók lesznek, mert a megye törvényhatóságának előterjesztésére a m. kir. belügyminiszter minden jogos és méltányos igényt bizonyára ki fog elégíteni; addig pedig örvendhetünk, hogy a bácskai helynevek jó része már is magyarosabbá lett.

Muhoray-

H i r e k.

Gromon Dezső üdvözlése. Vármegyénk törvényhatósága nevében Karácson Gyula kir. tanácsos, alispán. Városunk közönsége nevében pedig Hauke Imre polgármester Gromon Dezső honvédelmi államtitkárt, Zombor sz. kir. város volt főispánját táviratilag üdvözlötték a vaskoronarenddel történt kinttetése alkalmából.

Személyi hír. Dr. Hoffmann Károly kalocsaegyházmegyei kanonok vasárnap városunkba érkezik, hogy hétfőn részt vegyen mint érseki megbízott az újtemplom lelkiekbeni ellátása ügyében tartandó értekezleten. Dr. Hoffmann Károly dr. Molnár Károly országgyűlési képviselő vendége lesz.

Kitüntetés. II. Oszkár svéd király Bécsben történt legutóbbi látogatása alkalmával, a hozzá szolgálattelre beosztott tiszték között Kirchner Jenő 62. gyalogezredbeli főhadnagyot, zombori földinket, a svéd királyi „kard érem“ keresztjével tüntette ki.

Kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter Marschall Béla m. kir. pénzügyi számtisztet számellenőrré nevezte ki.

Kinevezés. A magyar állami vasutak igazgatósága Bossányi György szegedi alifőnököt Priglevicaszentivánra állomásfőnöknek nevezte ki.

Kupuszina új plébánosa. Lajthay János plébános és kiváló pedagógus halálával megtüresedett kupuszina plébániára a kalocsai érsek felterjesztésére a m. kir. földmívelésügyi miniszterium Kürtössy Antal bajai káplánt nevezte ki plébánosnak. Az új plébános szül. 1858 ban Kunfélegyházán; pappá szenteltetett 1883 ban Kalocsán. Lelkészkedett Horgoson, Obecsén, Topolyán, Ókanizsán, legutóbb Baján.

Uj tolmács. A zombori kir. törvényszék elnöke Máties Márton ügyvédjelölt, zombori lakost, a zombori törvényszéknél rendszeresített horvát-szerb tolmácsi állásra tolmácscsá kinevezte.

Az újtemplom ellátásának ügye. Az újtemplom lelkiekbeni mikénti ellátása ügyében hétfőn délután értekezlet volt a polgármester elnöksége alatt kiküldött bizottság és Fejér Gyula apát-plébános között a világi papság alkalmazása tárgyában. Egyetértelműleg abban történt megállapodás Fejér Gyula apát-plébános nyilatkozatából kifolyólag, hogy a jelenlegi itteni papság az újtemplomot nem láthatja el és ezért, ha az érseki megbízott ideérkezik, hétfőn délután vele fognak értekezni a világi papság ügyében. Hauke Imre polgármester egyuttal be-

jelentette, hogy dr. Hoffmann Károly érseki megbízott hétfőn városunkban lesz s ekkor az értekezlet megtartható.

Fejedelmi elismerés. Amint lapunk olvasói előtt ismeretes, Vértesi Károly a jeles író és Novákovits Izidor tanár annak idején külön-külön irták le azt a nagyérdékt tanulmányutatót, melyet a zombori felső kereskedelmi iskola tett nemrégiben Boszniában, Hercegovinában, Dalmáciában és Montenegróban. E művek Miklós montenegrói fejedelemnek, aki maga is író, kezeibe kerültek s azokra vonatkozólag Vértesi Károly a fejedelem titkárától a minap a következő levelet kapta:

Vértesi Károly ügyvéd urnak

ZOMBORBAN.

Ö királyi fensége, az én kegyelmes uram, megkapta ama értékes és szép műveket, melyeket Ön és Novákovits Izidor tanár ur irt, megparancsolta nekem, hogy azokért hálás köszönetét fejezzem ki.

C. Kamenárovičs, udv. titkár.

A helyőrség táncfűzérkéje.

Most már teljes határozottsággal jelezhetjük, hogy a holnapi tiszti táncfűzérke lesz a szezonnak legutolsó mulatsága. Így tehát mindazoknak, a kik még egyszer mulatni akarnak, felette ajánlatos ez alkalmat felhasználni. Mert azután igazán beáll a bőjt s vége a vigasságnak. Amint mi értesülve vagyunk, e multság nagyon látogatottnak ígérkezik. Rengeteg sok meghívó lett két izben is kibocsájtva, különösen kérelemre, amiből az következik, hogy nagyon sokan fognak részt venni a multságon. A snajdig tisztikar elkövet mindent a siker érdekében és a legszeleesebb körben gondoskodott arról, hogy a vendégek jól mulassanak. Táncosokban nem lesz hiány, mert úgy halljuk, sok vidéki tiszt is felkeresi városunkat ez alkalmal. A zenét a pétervárad i ezred zenekara és az itteni első cigányzenekar fogja szolgáltatni. Bizton hisszük, hogy a nagymérvű előkészület fényes eredményt fog teremteni.

A Schweidel-szoborbizottság

legutóbbi gyűlésen a folyó ügyek tárgyalása után — melyek közül egyik jelentősebb az, hogy a pénzügyi tárgyak ismét örvendetesen megindultak — Vértesi Károly elnök tudatta a bizottsággal, hogy február 8 án Mátrai Lajos műtermében megnézte a Schweidel-szobornak $\frac{1}{3}$ nagyságu mintáját. Ugyanakkor megkérte dr. Balogh Sándort, a vértanu vezjét, hogy a Schweidel család tagjaival szintén nézzék meg a szobormintát. Dr. Balogh Sándor az elnökhöz irt levelében, a Schweidel család nevében következőleg nyilatkozik a szoborról (a levél e részének közzétételét a bizottság határozta el): „Febr. 8 án örömmel meg is jelentünk mindnyájan, t. i. én és nóm: Schweidel Sarolta, leányunk: Balogh Irén és férje: dr. Hegedűs Gyula; Schweidel Albert és leánya, Irma; Schweidel Anna özv. Halász Gedeonné és fia, Halász Gedeon. — Mindnyájunkat egyértelműleg meglepett a Schweidel-szobor szépsége! az arc s vonalainak kellemes arányai a valóságnak megfelelőleg oly kitértőleg érvényesültek, hogy a Vojnits-családbeliektől — kiknek anyjuk: Vojnits Györgyné, a tábornok nővére volt — beszerzett régi daguero tip arcképet sem találtuk oly hűnek, mint a Mátrai szobormintáján látható arckép! A test egyes részei megfelelő szép arányúak; a lábak elhelyezése kitértőleg sikerült; az arc vonatkozó, s korábbi levelemben futólag tett megjegyzéseim mind kisi-

mitva, helyesítve elenyésztettek. A fej tartása s a szemek látiránya szimmetrikus a test magatartásával; és ha a szobor-talapzat az Arany János-féle szobor-talapzathoz hasonló nemű baraszi kőből szerencsésen és művésziességgel elhelyeztetik: a Schweidel szobor az ország legkitűnőbb kivitelű szobrai közé fog számíttatni, s dicsőségét hirdeti majd nemcsak Zombor hazafiasságának, de azon bizottságnak is, melynek lankadatlan tevékenységét nagy lelkesedéssel s tapintatosságával annak elnöke, az én nagyra becsült Károly barátom, szívós kitartással sikeresen célra irányította. — A bizottság végül megbizta az elnököt, hogy a Schweidel szobor leleplezése alkalmával rendezendő országos ünnep előmunkálatait egy szűkebb bizottsággal már most kezdje meg s tervezetet dolgozzon ki.

Uj ügyvéd. Valter Náudor, városunk nyug. tanácsnoka s anyakönyvvezetője, ügyvédi irodáját orgona-utca 605. h. sz. (Szelence városrész) megnyitotta, hol a jogkereső közönség rendelkezésére áll.

A március 15-iki ünnep rendező bizottsága február hó 19. én tartott gyűlésén elhatározta, hogy március 15. ét, a nemzetnek ez örök ünnepét, Zombor város hazafias polgárságával az idén is méltóképen megünnepeli. Az ünnepelés sorrendje: I. Március 14-én este fél 8 órakor toronyzene a városház toronyerkélyéről. Vadas Ferenc tárogatós hazafias dalokat ad elő. II. Március 15-én délután 5 órakor — kedvező időben a Szent-Háromság-téren, a városháza erkélye előtt — ellenkező esetben a városháza nagytermében: 1. Szózat. Énekli az iparos dalárda. 2. Elnöki megnyitó. Mondja Vértesi Károly, a bizottság elnöke. 3. Alkalmi költemény. Szavalja Rácz Soma főgimn. tanár. 4. Ünnepi beszéd. Mondja Benkő István főgimn. tanár. 5. Himnusz. Énekli az iparos dalárda. — Este fél 8 órakor az Elefánt vendéglőben társas vacsora, melyben nők is részt vesznek. Étkelés tetszés szerint. — Fali hirdetések legközelebb jelennek meg.

Ácsok és kőművesek sztrájkja. Mult számunkban közöltük, hogy a városunkbeli kőműves- és ács munkások vasárnap kimondották a sztrájkot. Meg is irtuk annak idején azon kívánalmakat, a melyeket a sztrájkolók a munkaadókkal szemben támasztottak. A sztrájkolók szerdán délután adtak először életjelt magukról. Egy külvárosi vendéglőben a sztrájkotanyán valamennyien egybegyűltek s újlag megállapodtak abban, hogy követeléseikből egy jöttát sem engednek. Az értekezleten persze nem hiányoztak az itteni szociáldemokrata korifeusok sem, a kik heves rábeszéléssel tüzték a sztrájkolókat. A sztrájkotanyáról azután valamennyien tüntető sétára indultak. Mintegy 200-an végig haladtak zárt sorokban a főbb utcákon, ami meglehetősen csöndteltet keltett. Sétájukban azonban csendben viselkedtek és a rendet sehol sem zavarták meg. E sétát megismélték tegnap is végig az utcákon és a városháza udvarán állapodtak meg. Tegnap délután azután megkezdették tárgyalásaikat a munkaadókkal. A sztrájkotanyáról a rendőrségen folyt le, a hol Jablonszky Miklós alkaptány képviselte az iparhatóságot. A tárgyalás eredményéről még nincsen tudósításunk, előreláthatólag azonban békés meg egyezés fog létre jönni a munkaadók és a segédek között, mert a munkaadók hajlandóknak mutatkoztak egyes engedmények megadására.

A Bács-Bodrog vármegyei Történelmi Társulat választmánya február 25. én gyűlést tartott, melyen több folyó ügy tárgyalása után a közgyűlés előkészítésével foglalkozott. A közgyűlés április hó 10. én, vasárnap d. e. lesz tisztújítással s a társulat teljesen rendezett muzeumának ünnepies megnyitásával. Bővebb értesítést annak idején tesz közzé az elnökség.

Szobafestők sztrájkja. Amint az építőmunkások kimondották a sztrájkot, nyomban a kollegák: a szobafestők is követték példájukat. Az itteni szobafestő vállalkozóknak összes munkásai hétfőn felmondották a munkát és bejelentették a sztrájkot. Mintegy negyven szobafestő van így munkanélkül. Követeléseik hasonlóak az építőmunkásokéhoz. A sztrájkotanya a szóntai uton levő Siskovits féle vendéglőben van, ahol szakadatlanul folynak a tanácskozások. Amint értesültünk, a munkaadók nem hajlandók a követeléseket megadni s így a sztrájk valószínűleg eredménytelenül fog végződni annál is inkább, mert a hiányzó erőket könnyen pótolhatják. Legujabban arról értesültünk, hogy a zombori cipészsegédek is sztrájkba lépnek, e hír azonban még eddig nem nyert megerősítést.

Kiutasított szociálista. Mint bulkeszi levelezőnk írja, otthelyt pár nap előtt a csendőrség kiutasította Grün József volt szíjgyártót, a bulkeszi szociálisták nagyhangú vezérét. A kiutasításra az adott okot, hogy a saját hanyagsága folytán, munkátlan mesterember, szakadatlan izgatta a különben békés természetű svábokat a hatóság és a társadalmi rend ellen és igyekezett őket megnyerni a szociálisták világboldogító eszméjének. Amióta Grün a közönségtől távozott, a kedélyek lecsillapultak.

Az ideai hadgyakorlat. A bécsi Reichswehr közli az 1904. évi nagy hadgyakorlat programját, amely szerint az idén a 2., 8., 9. és 14-ik hadtest vesz részt a hadgyakorlaton. Mind a négy hadtest osztrák, a magyar hadtestek tehát nem mennek a király elé hadgyakorlatra, sőt még az említett hadtestek területén állomásozó magyar ezredek is, nevezetesen a 6., 51., 60., 72. és 101. gyalogezredet s a 4. ik huszárezredet is kihagyták a hadgyakorlat programjából. Az ideai császár-mánőveren tehát egyetlen egy magyar katona sem fog izzadni.

Szélhámos csavargó leányok. Szabadkáról írják: Fejes Gyula VII. körü fűszerüzletében kedden délelőtt bement Labár Maris nevű helynéküli csavargó cselédleány egy papírszelettel, amely egy helybeli urnó aláírásával volt ellátva és tartalma az volt, hogy nevezett kereskedő az urnó lakására nagyobb mennyiségű lisztet és cukrot küldjön a papírdarab kézbesítőjével. A kereskedő rögtön észrevette, hogy csalóval van dolga, a kért árut nem szolgáltatotta ki, hanem az esetet bejelentette a rendőrségnek. A rendőrség a vizsgálatot azonnal megindította és a szélhámoskodó leányt, valamint Cseke Erzsébet nevű társnőjét, akivel több hasonló bűncselekményt szándékoztak elkövetni, letartóztatta. A bűnös szövetkezetnek a letartóztatottak vallomása szerint még egy harmadik tagja is van, Hegedűs Róza, aki ellen a vizsgálat szintén folyamatban van.

Művészet — Irodalom.

A szerb színtársulatról.

Köztudomású, hogy a városi színházban pár hét óta a szerb nemzeti alapokból fenntartott nemzeti színtársulat üttött tanyát. Lapunknak hasábjain azóta már többször megemlékeztünk a folyó előadásokról. Sokan megemlékeztek azon, hogy a városunkbeli magyar lapok részletesen és szakszerűen mondanak

birálatot idegen ajku színészek felett, sőt voltak akik ezt nagyon különös eljárásnak minősítették. Én istenem, pedig a dolog igen egyszerűen megokolható. Művészetben nincsen nemzetiség! Mert végre is a művészet a lélek tápláléka és ha az tökéletes, legyen az bármily talajból előteremtve, közös kincse az minden művelt és a szép iránt fogékony embernek. A politika terén ha vannak jogosult ellentétek, úgy a harc is szentesítve van; viszont azonban, ha a művészetrel van szó, soha józslésű és igazságosan gondolkodó emberek nem tekinthetnek a politikai helyzetre. Hal' Isten szerb testvéreinkkel szemben ellentétek a politika mezején sincsenek, annál igazoltabb tehát, ha művészetüket tiszta szemekkel nézzük a maga tökéletes valóságában.

Az itt működő szerb színtársulat, már csak az általánosat véve is, két főirányban érdemel nyomban dicséretet. Egész szervezete, működése magyar nemzeti szempontokból kifogástalan. A szervezet tisztán kulturális alapokra van fektetve, a vezetés pedig oly embernek a kezében van, kinek neve fényes garancia a magyar hazafiasság mellett. Ez a derék vezető pedig Hadzsits Antal a szerb Matica elnöke, a magyar Petőfy társaság egyik számottevő tagja.

Neki csak hálás lehet nemzetünk, mert a poéta lélek igaz lelkesedésével rajongó irónként és áttölteti műveiket anyanyelvére. Derék szerb, aki ha szereti is saját fáját, ami végre is kötelessége, megosztja e szeretetet magyar hazájával még pedig a legnemesebb módon. Ami másodsorban a társulat működését illeti, sokat köszönhetünk annak is. Jelesebb írónknak műveit sorra előadja és híveket szerezve nekik a messze idegenben is, a babérról sem feledkezik meg. Azután meg nézzük meg ennek a színháznak a népet. Tanulhatunk tőlük. Nap-után zsufolt nézőtér és kicsoda lelkesedés! Még a leggyengébb színész is olyan tapsban részestül, aminővel nálunk csak a nagyon kiváló erők dicsekedhetnek. Igen ám, de honnan van ez? Onnan, hogy ez a nép tud érezni. Ez a nép templomnak tekinti a színházat és a végtelenségig menne az ellentállásban, ha valaki bemocskolni merésznél e templom falait a nálunk annyira ünnepelt frivolitással. Nálunk a pikantéria még a legszalonnépebb formában is idegen. Lehet, hogy ez túlzás, de erős fegyver az ingyencek ellen és védője az igazi rendeltetésnek, a nemes hivatásnak. Több előadást néztem végig s habár nem is értem a nyelvüket tökéletesen, elég volt végig pillantanom a sok-sok arcon, mely az igaz élvezettől, avagy az igaz lelkesedéstől csillogott, hogy megértsem azt, miszerint e színész nép valóban misziót teljesít. Ha komoly drámai munka volt a nemzeti hagyományokból merítve, a közönség tombolt a lelkesedés lázában, ha pedig más nemzetbeliek elsőrendű alkotásai kerültek színre, meglátszott, hogy e nép mint tanul s végül mily őszinte elismeréssel adózik az idegen nagy lángelméknek. Tessék sovínisztának maradni akkor, ha az ember azt látja, mint hódolnak a más nemzetiségbeliek a nagy kultureszmének s midőn a sajátjukat támogatják, közvetve az általánosnak is mily nagy szolgálatot tesznek. Keserűség és irigység fogja el az ember lelkét. Keserűség, mert tapasztalni kénytelen, hogy az igaz hazafias érzés mennyire fölöslegessé teszi a nagyhangú frázisokat a kulturáról, művészetéről, patriotizmusról, viszont irigység azon írók irányában, akik ily embereknek írhatnak. Miért nincs

nálunk is így? Miért nem lelkesedünk mi úgy, mint ők? Miért vagyunk mi mostohák a saját vértünkkel szemben? E kérdésekre, ha nem akarunk a pózör köntösébe bujni, csak egy sóhajással felelhetünk. Mély, szívből fakadó sóhajással, melyben benne kell hogy legyen mindaz: amit nem szabad kimondanunk!

De beszéljünk tovább róluk, hiszen most már pláne nem mint idegen ajkuakról, hanem mint példaképekről beszélünk. A példa pedig tudvaleg általános fogalom. A társulat tagjai, ha egytől-egyig nem is országos hírt emberek, mindenesetre csekély számmal vannak közöttük olyanok, kiknél a tehetség hiányzik. Meglátszik, hogy összeválogatták őket és pedig ügyesen, gondosan. Van közöttük egy-kettő, aki bármely európai — ezt hangsúlyozom — színpadon megállhatná a helyét. Mert azzal nem érvelhetek, hogy nálunk, miután egy idő óta a divat csinálja itt a kitalálókat. Hogy sokat ne mondjak: vannak divatprimadonnák, divathóstenorok, szerelmesek, buffók és komikusok, akiket ha az ember levetkőztetne, hiába keresné a meztelen testben a művészi képességet: ott maradt az a ruhában! Mondom, tehetségtelen ember nincs közöttük, mert ahol a képesség talán kevésbé adatott meg, ott pótolja a lézapot a lelkesedés és ambíció. Igaz, egy bizonyos fokig, valamennyi pózör és a mimika, valamint a gesztus nálunk soha sem tapasztalható mértékben érvényesül. Ez azonban abban leli magyarázatát, hogy a színészek valóságosan fanatikusai hivatásuknak s midőn játszanak talán a láthatatlan géniusz jelenik meg előttük s ettől szívük annyira betelik, hogy tulcsorduló érzelmeiket a szó kötöttsége folytán néha jól és néha rosszul alkalmazott pantomimikával fejezik ki. S e dicséretes extázisban lelem magyarázatát annak a reánk nézve különös vibráló deklamációnak, amely a szláv színpadon annyira honos és ami annak tanubizonyossága, hogy a színész nem a kenyérért dolgozik, hanem érzéssel személyesít. Apropos kenyér! E társulatnál az nem jó tekintetbe, ezeknek a bohémeknek mindig van pénzük! Ugyebár különös? A direktoruk soha sem panaszkodik a kassza miatt és szubvenciót se kér. Ebben is példát vehetnénk tőlük. Egy irodalmi társulat gondoskodik róluk egész a holtuk napjáig. Igaz, hogy csak erről az egy társulatról, de kérdem én, nem tehetnénk mi is így? Abelyett a sok csatangoló „trupp“ helyett, mely a nemzeti színészet cégére alatt összegyűjti a tehetségtelen és kétes existenciák egész tömegét üzérkedés céljából és terhére válik a nemzetnek — nem-e volna helyesebb beérnie minden vármegyének egy általa fenntartott színtársulattal? Milyen könnyen meg volna oldva ezzel az országos színészetnek kérdése és mily magasra emelkedne e nemzet kultúrája. De nekünk ez nem kell, mert mi a színpadot inkább meggyalázva szeretjük látni, mintsem gyönyörködni benne a hivatás gyógyó magaslátán. Igen! mert nálunk ma így van. Van azután még valami ami különös ezeknél az embereknél. Kissé kényes dolog róla beszélni, de végre is, a mi hivatásunk nem az evangéliumot újból megírni. Az erkölcs! Ennek a fedhetlenségéről ők országos hírtnek. Szinte szokatlan, hogy mi ezt becsültük bennük először. A primadonnáknak nem udvarolnak grófok, nem is dőzsölnek azok a szeparék kéjes homályában, hanem férjhez mennek valamennyien, talán butonok nélkül, egyik-másik collegájukhoz

szép csendesesen. Az itteniek p. o. mind asszonyok, akik ha eljátszották szerepüket, a lelkes tapsok mámorát először is azzal osztják meg, aki a bölcsőben gögicsél. Ime a tiszta poézis! Már most hogyne játszanának azok szívvel-lélekkel, mikor őket az otthon édes költészeté varja mint azokat, akik minden örömet és minden csalódásukat a habzó poharak csengésébe fojtják bele. Azok előtt azután nyitva van minden derék szerb polgártársunk ajtaja, amire példa a jelenben vagy — míg a mieink sajna zárt ajtókra találnak mindent. Pedig ez súlyos baj, nagyon súlyos.

Menjünk egy lépést tovább és beszéljünk a repertórról. Uralkodó a dráma, még pedig a legértékesebb fajtája egy a saját, mint az idegen konyháról. Kell ennél több? Vagy talán nem jogosult az énekes tingli-tangli helyébe állani. Oh nem, sohasem! Ő nálunk a dráma az, amely lelkesít, amely tanít és mindszorosabba fűzi azt a kapcsolatot, mely nemzeti léletüknek legerősebb alapja és a melyen megtörik minden külső áramlat. A dráma mellett — hogy kedveritő is legyen — jön a szellemes vígjáték és a magyar népszínműirodalomnak gyöngyei. Ebben is lefőznek bennünket. Mert amíg nálunk mellőzik e fontos műfajt, ők kétszeres lelkesedéssel juttatják érvényre. És aztán vádolja őket valaki hazafiatsággal. Az eddig bemutatott darabok között egyenlő arányban voltak a szerb írók munkái az idegen írókéval. És meg volt válogatva valamennyi, mintha görögcsövezték volna. Legutóbb Kosztics dr.-nak a zombori nagy szerb poétának művei kerültek színre, osztatlan tetszés mellett. Nagy sikere volt az új magyar darabok közül „A doktor ur“-nak is.

Legutóbb szerdán egy délutáni előadást néztem végig. Ez elsősorban a tanuló ifjúságnak szól és óriási gond van reá fordítva. A műsor három egyfelvonásos darabból és az ezek közé ékelt hangversenyből állott. A ház akár csak este, tömve volt, de ne higyjük azt, hogy csak deákokkal. Szó sincs róla, az egész szerb intelligencia jelen volt azon. Igazán meglepett, amit az előadáson tapasztaltam. Meglepett pedig az, hogy ennél a kizárólag drámai társulatnál két oly hangot fedeztem fel, mely becsületére válnék a legelső színpadnak is. Egy nő és egy férfi énekeltek, Szpasiczné és Jurisits. Rossini, Gounod, Verdi, Andran és Mayerber dalműveiből a leghatásosabb számok oly csengő hangon gyönyörködtették a publikumot, melyek méltók voltak a dalok nagynevű szerzőihez. Jurisitsnak pompás tenorja van és igazán figyelmébe ajánljuk mindenkinek őt meghallgatni. Szinte kár, hogy ez az ember drámai társulatnál marad, mert nagyon fekszik a gégejében. Szpasiczné nemkülönben elsőrendű énekesnő, kinél talán csak az az egy hiba van, hogy koncerténeklés közben is játszik. Legalább ezt sejtették kissé erőltetett mimikái. Mindazonáltal e körülmény ha talán elengedhető is az előadást, nem von le semmit hangjának szépségéből és hatalmas arányaiából. — Az éneket megelőzőleg és követőleg a két színdarab Nusits Braniszlávnak az új direktornak munkája. Az elsőben, melynek „Öregkorban“ a címe, két zenész ad elő egy meglehetősen szentimentális jelenetet, a másodikban pedig: „Gyermekeink“ két édes gyermek, az író leánykája és a kis Markovits utánozták szüleiket, gyermeki képességet szinte bámulatos tökéletességgel meghaladó

routinnal. Replált is a cukorka bőven a kis szereplőknek.

Ezzel eljutottam az új direktorhoz. Érdekes ember. Hogy többet ne mondjak róla, a konzuli méltóságot cserélte fel a direktori állással. Szerbiában ismert neve van s mielőtt konzullá lett, a belgrádi udvari színháznak volt intendánsa. Őt is azok a szomorú esetek kergették ki hazájából, melyek oly rettenetes módon törölték el az Obrenovitsok dinasztiáját. Sándor királynak hű embere volt, aki elárastotta kegyeivel. Mint drámaíró már régóta imert a külföld előtt s nem egy kiváló munkát tltetett át szerb nyelvre. Most teljes lelkesedéssel fárad azon, hogy a magyar nyelvet elsajátíthassa s a jövőben teljesítse azt a missziót, melyet a mostani Matica elnök teljesít. — Ennyit egyelőre a társulatról és még csak azt, hogy legközelebb megy az „Éjjeli menedékhely“ — érdemes lesz megnézni!

T. Z.

A „Doktor ur“ bemutatója a szerbeknél. Mult hó 23 án a szerb színészek a városi színházban kiváló alakítással adták elő Molnárnak „Doktor ur“ című bohózatát. Dobrinovits, a színtársulat kiváló komikusa minden tekintetben beléhatolt szerepe jellemének felfogásába és azt azzal a tőle már megszokott precizitással és komikai erejének teljes felhasználásával kiváló hatással játszotta. Szpasicns azonban ugylátszik nem volt tisztában azzal, hogy szerepe tulajdonképpen egy kezdő, de tapasztalatlan ügyvéd stréberségének a karikatúrája, tehát hogy nem lett volna szabad éltes ember szerepét játszania, mert hiszen ez a kezdő ügyvéd épen kalandjának éjjelén volt iskolatársaival és egykori tanáraival a 10 éves találkozózt is készült megnézni. A közönség sokat nevetett a darab mókáin.

Szerdán a tanulóifjúság részére rendezett előadások során színre került Mjaszniczki orosz írónak „A nyul“ c. szellemes vígjátéka. A darab főbősenek szerepét Barjaktarovits játszotta eléggé szép sikerrel. Ugy hisszük, hogy a komikus szerepek nem neki valók, tehetségének tulajdonképi ereje a drámai hősek szerepének alakításában van. Markovitsné szerepében szeretetreméltó és nagyon kedves volt, művészi tehetségének minden varázsát belé vitte szerepébe és ezt a halás tanulóifjúság meg is köszönte neki a viharos tapsokban. A többi szereplő is minden tekintetben megfelelő és összhangzó játékot adott elő.

Schakespeare klasszikus darabja „Othello“ mult hó csütörtöki napján, február hó 25-én került színre a közönség nagy érdeklődése mellett. Ruzsits, a tragikus jellemek kiváló erejű alakítója és a színtársulat veteránja, ifjú lelkesedéssel és erélylyel, mély tanulmányra valló és igazi színészi tehetséget eláruló, páratlan szép művészi alakításban játszotta a címszerepet. A feltékenység és az igazi szerelem hatalmas érzelmi által felkorbácsolt szenvedélyek erős küzdelmének megjelenítésében — úgy hisszük — játéka utóérhetetlen. Mellette különösen kitűnt Vasziyevits Jágó szerepében. Szerepének minden szavából és játékának minden mozdulatából kiérezhette a néző, hogy Vasziyevitsben meg van a színészi tehetség és hogy ő maga is alaposan át szokta tanulmányozni szerepe jellemének lélektani oldalait. Művészileg alakított játéka minden tekintetben megérdemli, hogy e helyütt kiemeljük.

R. D.

Közgazdaság.

Mútrágya. Az O. M. G. E. szuperfoszfát mútrágyaközvetítő központi irodája 48 fillérért közvetíti a 19—20 $\frac{1}{2}$ %-os és 49 fillérért a 16—18%-os szuperfoszfát kilogrammpercentjét a megrendelő állomására. Fizetési feltételek: Egy hónapon belüli fizetés esetén 30% engedmény, 6 hóig kamatmentesen, azontul az osztrák-magyar bank mindenkori kamatlábnál 1 $\frac{1}{2}$ %-al magasabb kamatfizetéssel. Megrendelések e feltételek alatt csak teljesen vagonrakományokra fogadhatók el; kisebb szállítmányoknál megterítendő a vagonrakomány és darabaru közötti szállítási díjkülönbözet. Megrendelések a vármegyei gazdasági egyesülethez intézendők, mely kívánatra bővebb felvilágosítással is szolgál.

Allami tenyészbikák. A gödöllői m. kir. koronauradalom tisztavérű tenyésztéseiből 32 drb inthali, 54 drb pinzai és 13 drb bonyhádi 1 $\frac{1}{4}$ —2 éves fiatal tenyészbika 1904. évi március hó 12-én d. e. 10 órakor a koronauradalom alsó majorjában, 1904. évi március hó 17-én d. u. 1 órakor pedig a babolnai m. kir. állami ménésbirtok központi majorjában 21 drb 1—2 éves tuberkulinra nem reagált tenyészbika a babolnai szimmenthali szarvasmarhatenyésztésből nyilvános árverésen fog eladatni. Az árverési feltételekről felvilágosítást ad a vármegyei gazdasági egyesület Zomborban.

Selyemtenyésztés. A selyemtenyésztési utasítást legújabb kiadta a m. kir. földmíveléstudományi miniszterium magyar, német, horvát, szerb, román és tót nyelven, melyet minden termelő ingyen megkaphat a m. kir. országos selyemtenyésztési felügyelő-ségnél Szekszárdon. A fizet 192 oldalra terjed.

Gyékénykereslet. A földmíveléstudományi miniszterium gazdasági háziipari osztálya állandóan nagymennyiségű gyékényt szükségelven, érdeklőkben áll azon gazdáknak, akik gyékényt termelnek, a vármegyei gazdasági egyesületünknek bejelenteni, hogy mily mennyiségben és mily árban hajlandók ugy az idén, mint a jövőben vaggyszámra (többen is összeállhatnak) ily gyékényt szállítani.

Szerkesztői üzenetek.

M. F. Bácskertes. Ha befárad szerkesztőségünkbe, szívesen rendelkezésére bocsátjuk azt a példányt, amelyben a keresett pályázati hirdetés van. Idebenn azután lemásolhatja vagy megblóztja által lemasoltatja s így nem kerül semmi költségbe. Mi egyébre nem vállalkozhatunk, mert másolatok készítésével — pláne díjazás mellett — nem foglalkozunk!

G. J. Ujvidék. Ámbár nagyon meglepett bennünket az a kritika, amelyet b. levelének elején használt ellenünk, mindazonáltal nem zárkozunk el ajánlata elöl. De előre is szíves figyelmébe ajánljuk, hogy az ön által jelzett téren csakis aktuális és soha hosszúra nem nyújtott cikkeket fogadunk el, feltéve hogy azok megtlik lapunk mértékét. Ha önnek ez megfelel, ugy megkezdheti működését — szívesen látjuk tudósítóink sorában. Megjegyezzük azonban, hogy a tudósításoknak minden szerdán és vasárnap reggel már kezünkkel kell lenni.

HIRDETÉSEK.**Kiadó ház.**

Egy két utcai és egy udvari szobából álló ház, udvar és nagy kerttel, kiadó. Bővebbet **Zsulyevits M.** fodorászfűzetében.

3—2

1176/kig. 1904. szám.

Pályázati hirdetmény.

Németpalánka községében az üresedésben levő évi 800 korona fizetéssel javadalmazott segédjegyzői állásra ezenel pályázatot hirdetek.

Felhivom a pályázni óhajtókat, hogy felszerelt kérvényeiket hozzám **folyó évi március hó 25-éig** annál inkább nyujtsák be, mert az azontul érkezőket figyelembe nem fogom venni.

Palánkán, 1904. március 1-én.

Hipp Dezső,
főszolgabíró.

3—1

Árlejtési hirdetmény.

Tavarisova község jegyzői lak meléképületének felépítése elrendeltetett.

Ezen építkezési munkálatnak biztosítása végett Tovarisonán a község ház tanácstermében **1904. évi március hó 14-én délelőtt 11 órakor** nyilvános szóbeli árlejtést tartunk, a melyhez a vállalkozni szándékozók ezennel meghívjuk.

Kikiáltási ár 6286 kor. 22 fillér.

Az árlejtési feltételek, ugy a vonatkozó terv, műszaki leírás és költségvetés Tovarisona község jegyzői hivatalánál a hivatalos órák alatt betekintethetők.

Tovarisonán, 1904. február 28-án.

Nikolics Aurél, **Bugarszki Lázár,**
jegyző. 3—1 bíró.

A bezdáni ipartestületi betegsegélyző pénztártól.

7/bsp. 1904. szám.

Hirdetmény.

A bezdáni ipartestületi betegsegélyző pénztár

1904. évi március hó 20-án d. u. 3 órakor

tartja a község háza tanácstermében

VIII-ik évi rendes közgyűlését.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság forgalmi jelentése.
2. A múlt évi zárszámadás, vagyonsmérleg és statisztikai kimutatás előterjesztése a fölmentvény megadása iránt.
3. Az 1904. évi költségvetési előirányzat megállapítása.
4. A nem biztosított munkaadók csoportjából az igazgatóságba 1 rendes és 1 póttag, a biztosításra kötelezettek csoportjából pedig 3 rendes és 2 póttag megválasztása.
5. A felügyelő bizottságba a biztosításra kötelezettek csoportjából 2 rendes és 2 póttag megválasztása.
6. A választott bíróságba a biztosításra kötelezettek csoportjából 4 rendes és 2 póttag, a nem biztosított munkaadók csoportjából 2 rendes és 1 póttag megválasztása.

Bezdan, 1904. évi február hó 17-én.

Türr Jenő, **Csáki József,**
titkár. igazgató-eloök.

*

Figyelmeztetés. Ha a közgyűlés a fentirt napon határozatképes szám hiányában megtartható nem lenne, az esetben az újabb közgyűlés **folyó évi március hó 25-ik napján d. u. 3 órakor** fog a megjelentek számára való tekintet nélkül, a fent megjelölt helyen és tárgyakra nézve megtartatni.

Hirdetmény.

Ez évi február hó 23-án megtartott „Első vaskuti segélyszövetkezet” igazgatósági gyűlésén az 1903-ik évi zárszámadások lettek előterjesztve, és miután a történt átvizsgálások után egyetemben a felügyelő és leszámoló bizottsági tagokkal minden rendben találtatott, a következő határozatot hozták: I. **Az évi közgyűlés március hó 10-én délután 2 órakor az iskola helyiségében lesz megtartva,** melyre az összes részvényesek meghivatnak. II. A közgyűlés tárgya a következő leszen: a) A közgyűlés elnöke és jegyzője megválasztatik. b) Az igazgató a felügyelő bizottsággal megteszi jelentését a lefolyt évről. c) Az 1903-ik évi mérleg be lesz mutatva és esetleg a fölmentés megadva, intézkedés történik az alapszabályok 21 §-a értelmében a tiszta jövedelem elosztása végett. d) Az igazgató, igazgatósági és póttagok választása. e) A jegyzőkönyv hitelesítésére két tag választása.

Jeleztetik az igazgatóság részéről, hogy a segélyszövetkezet a zárszámadás bemutatása alkalmával 876 tagot számlál. Továbbá, hogy a lefolyt üzletévben egy új tagja lett a segélyszövetkezetnek régi részvény átvételével, 11 tag 19 részvénnyel az év folyamán töröltetett, kilenc tagnak pedig visszafizetve lett az üzleti részvénye, fölmondva nem lettek részvények.

Jegyzet: A zárszámadási okmányok a kereskedelmi törvény 243. §-a értelmében a segélyszövetkezet helyiségében **8 napon át közszemlére** lettek kitéve.

Z á r m é r l e g

2—2

az „Első vaskuti segélyszövetkezet”-től 1903. évi január hó 1-től december hó 31-ig.

Vagon.

Teher.

Egyenleg 1903. évi december hó végén	52061 06	Részvénytőke számla	265828 35
Kötvényekben	240400 04	„ kamatszámra	14976 63
		Alaptőke számlája	4580 80
		Tartalékalap számla	4476 12
		Tiszta nyereség 2166 részvény közt felosztva a részvény 1 kor. 20 fillér	2599 20
	292461 10		292461 10

Pilger Nándor s. k., **Szauter Gyula s. k.,** **Stehli Sebestyén s. k.,** **Raile Antal s. k.,**
igazgató. szövetk. jegyző. pénztárnok. könyvelő.

A fő- és segédkönyvekkel összeegyeztetvén, összhangzó és helyesnek találtatott. Bácsvaskuton, 1904. évi február hó 23-án.

Krix János s. k.,
fől. biz. tag.

Viszme István s. k.,
fől. biz. tag.

Hellenbarth Márton s. k.,
fől. biz. tag.

Meghívó.

A Korona gőzmalom részvénytársaság
f. é. március hó 20-án délelőtt fél 10 órakor
tartja a gőzmalom helyiségében

X. rendes közgyűlését,
melyre a részvényes urakat tisztelettel meghívja
az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Közgyűlési elnök és jegyző választása.
2. A mérleg előterjesztése, az igazgatóság és a felügyelő bizottság évi jelentése, a nyereség hováfordítása iránti határozathozatal és a felmentvény megadása.
3. Az alapszabályok egynemely szakaszának módosítása.
4. Az igazgatóság kiegészítése.
5. A felügyelő bizottság megválasztása.
6. Jegyzőkönyvhitelesítők választása.
7. Indítványok tárgyalása, melyek a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal az igazgatósághoz nyújtandók be.

Zombor, 1904. február 29. é.

Az igazgatóság.

*

Az alapszabályok 10. § a: A közgyűlésen a részvényesek szavazati jogukkal csak úgy élhetnek, ha részvényeiket a vállalat pénztáránál letéteményezik.

*

A mérleg s az igazgatóság évi jelentése irrodankban a tisztelt részvényes urak rendelkezésére áll.

Eladó malacok.

120 darab 4 hónapos tenyésztési célra alkalmas malac eladó; ára páronként 60 korona. — Megtekinthető a **Rohonczy uradalomban Törökbecsén.**

3-1

Lapunk kiadóhivatalában egy jó házból való fiú

TANONCUL

felvétetik fizetéssel.

576 szám.

1904.

Pályázati hirdetmény.

Bajmok községben üresedésben levő egy gyalogrendőri állásra pályázat hirdettetik, felhivatnak pályázni kívánók, hogy felszerelt kérvényeiket **1904. évi március hó 15-ig** annál is inkább nyujtsák be alulírott községi előljáróságához, mert a később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Javadalmazása évi 600 korona; a felszerelést a község adja, míg a ruházatot sajátjából tartozik fedezni.

Bajmok, 1904. február hó 25-én.

Lichtneckert, Kollár József,
jegyző. albiró.

Minden elfogadható árért.

Most érkezett

óriási nagy választék:

Női ruhaszövetben,

Eredeti Sigl-féle vászon,

Schroll-schiffonok,

Batistok, Zephirek, Kartonok,

stb.-féle cikkekben.

Tuna Gusztáv

Kossuth Lajos- (fő-) utca,

Teltsch üzlete mellett.

Helyettes tanító

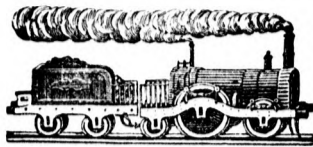
kerestetik egy évre a **palánkai** róm. kath. elemi fiúiskolához. Jövedelme: 800 kor. készpénz fizetés havi előleges részletekben a község pénztárából, 5 hold szántóföldnek bérösszege 200 kor. és szabad lakás. Az iskolaszék férfi-tanító hiányában kész képesített tanítónőt is meghívni. Jelentkezhetnek minél előbb és az állás meghívás után azonnal elfoglalandó.

Iskolaszéki elnök.

Konyovits-utca 348. sz. a. egy 3 szobából, konyha, pince, éléskamra, csukott folyosóból és nagy fűskamrából, továbbá 2 kertből álló **ház örök áron eladó,** esetleg **május 1-ére bérbeadandó.**

Értekezni lehet a rendőrfőkapitánynál.

3-3

A magyar királyi államvasutak téli menetrendje.

ÉRVÉNYES 1903. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉTŐL.

Budapest—Zimony—Belgrád.											
Oda						Vissza					
szem. v.	tv. sz. sz.	gyorsv.	szem. v.	szem. v.		szem. v.	szem. v.	gyorsv.	szem. v.	tv. sz. sz.	
7.15		2.40	3.10	10.20	ind. BUDAPEST k. p. u.	7.05	9.50	1.05	6.55		
12.33		5.47	7.57	4.05	érk. SZABADKA	11.50	5.05	9.46	1.56		
1.22	3.45	5.56		5.30	ind. SZABADKA	10.53	7.34	9.34	1.21	7.10	
1.51	4.20			5.57	Csantavér	10.21	6.59		12.56	6.14	
2.18	4.52	6.27		6.26	Bács-Topolya	9.57	6.34	9.02	12.34	5.17	
2.44	5.19	6.42		6.48	Hegyes-Feketehegy	9.27	6.01	8.46	12.05		
3.05	5.44	6.56		7.16	Verbász	9.01	5.39	8.33	11.48		
3.26	6.17			7.38	O-Kér	8.36	5.11		11.29		
3.44	6.39			8.07	Kiszács	8.16	4.50		11.13		
4.06	7.05	7.41		8.29	érk. UJVIDÉK	7.51	4.24	7.50	10.52		

Baja—Ujvidék											
Oda						Vissza					
v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.
4.00		1.15		ind. BAJA	9.15		6.50				
4.11		1.25		Baja-szállásváros	9.08		6.42				
4.25		1.38		Vaskut	8.53		6.26				
4.51		2.01		Gara	8.32		6.00				
5.09		2.16		Rigyica	8.17		5.35				
5.37		2.39		Sztanisics	8.00		5.12				
5.56		2.56		Gákova	7.36		4.40				
6.15		3.14		Nenadies	7.15		4.16				
6.25		3.23		érk. ZOMBOR (étk.)	7.05		4.05				
2.25	6.51	3.51		ind. ZOMBOR (étk.)	6.20	11.20		7.00			
2.31	6.57	3.57		Zombor-vásártér	6.13	11.13		6.52			
2.41	7.07	4.07		Fernbach-szállás	6.04	11.04		6.41			
2.50	7.16	4.16		Zsárkovác	5.56	10.56		6.32			
3.06	7.30	4.30		O-Sztapár	5.42	10.42		6.15			
3.35	7.49	4.49		Bresztovác	5.27	10.28		5.51			
4.05	8.10	5.12		Hódságh	5.02	10.02		5.21			
4.46	8.35	5.37		Parabuty	4.43	9.45		4.43			
5.00	8.49	5.51		Paraga	4.22	9.25		4.10			
5.40	9.16	6.09		ind. GAJDOBRA	4.04	9.07		3.29			
5.54	9.30	6.23		Bulkesz	3.50	8.55		3.14			
6.16	9.45	6.38		Petrovác-Glozsán	3.39	8.44		3.00			
6.50	10.10	7.03		Futtak	3.10	8.16		2.20			
7.13	10.31	7.25		érk. UJVIDÉK	2.45	7.55		1.40			

Szabadka—Dálya											
Oda						Vissza					
v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.	gy. v.	sz. v.	v. v.	v. v.
5.00	2.02	6.10	6.25	ind. SZABADKA	6.50	9.24	12.59	10.24			
5.25	2.26		6.56	Tavankut	6.17		12.37	9.58			
5.45	2.46	6.41	7.23	Bajmok	5.53		12.20	9.40			
6.16	3.17	7.05	8.05	Nemes-Militics	5.02	8.28	11.44	8.59			
6.30	3.31	7.17	8.27	érk. ZOMBOR	4.40	8.17	11.27	8.40			
7.03	4.02	7.37		Priegl.-Szent-Iván		7.56	10.58	8.04			
7.17	4.16	7.47		Szonta		7.46	10.42	7.48			
7.29	4.28	7.57		érk. GOMBOS		7.37	10.30	7.30			
9.23	5.25	8.42		ind. ERDŐD		6.57	9.22	6.03			
9.35	5.37	8.52		érk. DÁLYA		6.46	9.10	5.50			

Szabadka—Ó-Becse											
Oda						Vissza					
v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.
4.40	1.30			ind. SZABADKA	8.34	5.25					
5.08	1.58			Békova	8.07	4.58					
6.19	3.21			érk. ZENTA	6.40	3.40					
7.47	5.27			Ada	5.26	2.19					
8.10	5.42			Mohol	5.05	2.02					
8.30	6.02			Bács-Petrovosszello	4.39	1.37					
8.56	6.28			érk. ÓBECSE	4.10	1.10					

Ó-Becse—Ujvidék											
Oda						Vissza					
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.	sz. v.	v. v.
4.40	9.50	4.25		ind. Ó-BECSE	6.55	12.43	7.44				
5.05	10.21	4.49		Bács-Földvár	6.33	12.16	7.22				
5.27	10.48	5.10		Csurogh	6.15	11.47	7.03				
5.49	11.22	5.32		Zsablya	5.50	11.13	6.37				
6.04	11.45	5.47		Goszpodince	5.31	10.44	6.21				
6.30	12.24	6.11		Temerin	5.14	10.20	6.04				
6.39	12.36	6.20		Járek	4.58	9.50	5.46				
6.53	12.53	6.34		érk. VASKAPU	4.43	9.31	5.31				
7.01	1.07	6.36		ind. VASKAPU	4.40	9.24	5.23				
7.25	1.35	7.00		érk. UJVIDÉK	4.15	8.55	5.00				

Ujvidék—Vaskapu—Titel											
Oda						Vissza					
sz. v.	v. v.	sz. v.	sz. v.	sz. v.		v. v.	sz. v.	sz. v.	v. v.	v. v.	v. v.
6.37	5.10			ind. UJVIDEK	6.00	3.01					
7.00	5.38			érk. VASKAPU	5.33	2.38					
7.05	5.50			ind. VASKAPU	5.28	2.33					
7.31	6.24			Káty	5.06	2.15					
7.42	6.38			Tiszakálmánfalva	4.43	1.56					
7.57	7.00			Kovil-Szent-Iván	4.25	1.41					
8.11	7.18			Vilova—Gardinovee	4.04	1.26					
8.24	7.34			Lok	3.48	1.14					
8.37	7.50			érk. TITEL	3.32	1.00					

Hegyes-Feketehegy—Palánka											
Oda						Vissza					
v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.		v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.	v. v.
6.59	6.50			ind. HEGYES-FEKETEHEGY	5.53	5.40					
7.21	7.13			Telecska	5.30	5.18					
7.41	7.38			Kula	5.18	5.06					
7.53	7.50			Béla-puszta	4.53	4.45					
8.06	8.08			Torzsa	4.39	4.31					
8.32	8.37			Deszpot-Szt-Iván—Pivnica	4.20	4.12					
8.49	8.55			Szilbás	3.51	3.47					
9.21	9.21			ind. GAJDOBRA	3.39	3.35					
9.53	9.53			érk. PALÁNKA	2.55	2.45					

Szeged-Rókus—Szabadka											
Oda						Vissza					
szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	vegyes v.	vegyes v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.	szem. v.
3.05	8.10	11.45	4.31	8.00	ind. SZEGED-ROKUS	7.01	10.46	3.24	7.12	12.12	
3.22	8.27	12.01	4.47	8.26	Rószke	6.42	10.31	3.09	6.52	11.57	
3.35	8.42	12.15	5.02	8.48	HORGOS	6.25	10.18	2.55	6.39	11.44	
3.50	8.55	12.28	5.15	9.10	Királyhalom	5.58	10.05	2.36	6.26	11.31	
4.05	9.08	12.41	5.29	9.30	Palics	5.42	9.53	2.24	6.1	11.18	
4.17	9.19	12.53	5.40	9.48	érk. SZABADKA	5.25	9.40	2.10	6.02	11.05	

JEGYZET. Az esti 8 órától reggel 5 óra 59 percig tartó éjjeli idő óraszámait kövér betűkkel vannak nyomtatva. A menetrend baloldali számai felülről lefelé, a jobboldaliak pedig alulról felül olvassandók.